

ING

Gewoon Goed activerend vakbondsWerk

Gewoon Goed activerend vakbondsWerk

Van bond naar beweging. Deze slogan bevat geen woord te veel en zegt precies welke kant de FNV-bonden op willen. Bovendien impliceert het woord 'beweging' een vorm van 'activiteit', en dat maakt het verhaal nog duidelijker: de zaakwaarnemende (reactieve) vakbond is druk doende zich te vernieuwen tot een faciliterende (proactieve) vakbeweging! Dat is een beweging die staat voor activerend vakbondswerk voor en door mensen (medewerkers en leden), gestimuleerd door vakbondsbestuurders die optreden als initiator, activator, procesbegeleider en regisseur van gewenste ontwikkelingen.

De nieuwe vakbeweging waaraan momenteel zo hard wordt geschaafd, vraagt om vernieuwde verhoudingen tussen vakbondsbestuurders en hun (kader)leden. De vernieuwde vakbondsbestuurder komt niet langer alleen zelf met onderwerpen die hij vervolgens wel eventjes voor zijn achterban zal gaan regelen. Nee, de rol van de bestuurder verschuift steeds meer naar ondersteuning van de mensen, van het netwerk. Bij dit alles hoort tevens een vernieuwd soort (kader)leden. Dit zijn leden die zich realiseren dat ze zelf de bond zijn en dat zij zelf (ook) aan de slag moeten. De vernieuwde vakbondsbestuurder legt de verantwoordelijkheid dan ook bij deze vernieuwde (kader)leden, in het volste vertrouwen dat zij hier goed mee weten om te gaan.

In de vernieuwde vakbeweging stellen bestuurders en (kader)leden samen een eigen agenda op met onderwerpen die zij belangrijk vinden voor het bedrijf en de sector waarbinnen zij actief zijn. De bestuurder luistert naar wat zijn leden willen, want zij zijn voor hem zijn ogen en oren. Veel en uitgebreid persoonlijk contact is dus cruciaal.

Van belang in dit verband is dat de bestuurder een band opbouwt met de werknemers. Dat kan via brief, mail en telefoon, en dat kan persoonlijk: op de werkvloer, in de kantine, in een werkoverleg of desnoods aan de poort. De bestuurder probeert te achterhalen wat er leeft en welke problemen spelen. Welke issues worden diep gevoeld en breed gedragen en willen mensen zich hard voor maken? Zonder deze belangrijke eerste stap wordt het lastig medewerkers te activeren, informele leiders te kiezen, netwerkbijeenkomsten te organiseren en werknemersagenda's op te stellen. Zonder deze belangrijke eerste stap is activerend vakbondswerk dus vrijwel niet haalbaar.

De vernieuwde vakbondsbestuurder activeert, maar neemt niet over. Hij zoekt de informele leiders die goed in de groep liggen, verbreedt het initiatief naar meer mensen, en organiseert leden- of netwerkbijeenkomsten.

De vakbondsbestuurder daagt de informele leiders uit zich te bewijzen door zoveel mogelijk mensen te activeren en om zich heen te verzamelen. Zij zijn immers degenen die binnen hun bedrijf de kar moeten gaan trekken. De vakbondsbestuurder op zijn beurt laat deze mensen doen waar ze goed in zijn. Hij brengt ze op ideeën en laat zien dat vakbondswerk leuk is.

De vakbondsbestuurder wordt tevens een vraagbaak, een steuntje in de rug. Hij monitort dat het proces niet stopt. Hij is tevens in staat zijn kaderleden sterker te maken: hij coacht hen, houdt ze een spiegel voor en faciliteert ze door middel van scholing. Denk hierbij aan kaderopleidingen, cursussen ledenwerven en mensen als groep scholing aanbieden, zodat zij veel meer zelf kunnen en durven gaan doen.

Maar de bestuurder blijft wel betrokken. Hij komt daarom vaak op de werkvloer terug. Om met de juiste mensen te spreken, maar ook om nieuwe mensen bij de initiatieven te betrekken en, zeker bij gebleken tussentijdse successen, nieuwe leden in te schrijven.

Nauw met mensen samenwerken en hen motiveren kost tijd. De vernieuwde vakbondsbestuurder maakt dan ook een expliciete keuze voor een bepaald traject en maakt daar voldoende tijd voor vrij. Hij betreft ook de ondernemingsraad bij de initiatieven. Is creatief, strategisch, resultaatgericht. Stemt verwachtingen af en stelt geen eisen die nooit binnengehaald kunnen worden. Is blij met kleine stapjes en viert zijn successen.

Is het resultaat dan alsnog een compromis? Dan snappen de (kader)leden dit, omdat ze betrokken zijn geweest.

Checklist activerend vakbondswerk

Activerend vakbondswerk is toepasbaar op alle mogelijke arbeidsmarkt- en organisatievraagstukken. Of het nu gaat om het bevorderen van duurzame inzetbaarheid, het nieuwe werken, vakmanschap, zelf roosteren, het verminderen van werkdruk of een werknemersinitiatief zoals 'De gezonde buscabine'... in alle gevallen is het proces – globaal – hetzelfde, evenals de bijbehorende veranderprocessen. Activerend vakbondswerk kan per project volgens een vast plan worden benaderd en uitgevoerd. Hieronder schetsen we de bijbehorende aandachtspunten voor vakbondsbestuurders én hun (kader) leden. Ben je gemotiveerd en zoek je verdere verdieping in de materie? Neem dan voor meer achtergrondinformatie over de theorie, maar ook voor praktijkvoorbeelden, tips en suggesties contact op met de Adviesgroep van FNV Bondgenoten. Contactpersonen zijn Fredy Peltzer (f.peltzer@bg.fnv.nl) en Beater van der Velden (b.vandervelden@bg.fnv.nl).

Checklist voor vakbondsbestuurders én vakbonds(kader)leden:

- **Wees** je bewust dat activerend vakbondswerk vraagt om nieuwe afspraken en verhoudingen tussen vakbondsbestuurders en hun (kader)leden;
- **Breng** de problemen en wensen in kaart die leven op de werkvloer. Betrek hier zoveel mogelijk andere mensen bij en ontwikkel een eigen werknemersagenda om zelf meer sturing te kunnen geven aan het oplossen van de geconstateerde problemen;
- **Maak** afspraken over werkvormen die de werknemers een actieve rol geven in het proces;
- **Wees** initiatiefrijk, creatief, assertief, strategisch en oplossingsgericht;
- **Zorg** voor een breed draagvlak, dus betrek ook de ondernemingsraad;
- **Stel** geen eisen die nooit binnengehaald kunnen worden, wees blij met kleine stapjes en vier de successen;
- **Laat** op de werkvloer zien dat de resultaten bereikt zijn met behulp van de bond en dat het belangrijk is om vakbondslid te worden: samen sta je sterker en heb je meer slagkracht.

Checklist voor vakbondsbestuurders:

- **Weet** dat activerend vakbondswerk onmogelijk is zonder een bestuurder die optreedt als initiator, activator, procesbegeleider en regisseur van gewenste ontwikkelingen;
- **Maak** onderbouwde keuzes voor bepaalde trajecten (welke wel en welke niet) en maak daar voldoende tijd voor vrij;
- **Activeer**, maar neem niet over. Zoek de mensen op, spreek ze aan, luister naar wat de achterban wil, zoek de problemen die diep gevoeld en breed gedragen worden en activeer de mensen met deze onderwerpen aan de slag te gaan. Organiseer aansluitend leden- of netwerkbijeenkomsten;
- **Houd** oog voor de randvoorwaarden: schat je kans van slagen in en verzorg indien gewenst een haalbaarheidsstudie;
- **Laat** de mensen doen waar ze goed in zijn. Breng ze op ideeën en laat zien dat vakbondswerk leuk is;
- **Coach** de leden, houd ze een spiegel voor en faciliteer ze door middel van scholing, zodat zij veel meer zelf kunnen gaan doen;
- **Selecteer** informele leiders die goed in de groep liggen, die het proces kunnen versterken en die de kar kunnen trekken. Leid hen desgewenst verder op;
- **Weet** dat gedurende het proces de tijdsinvestering minder wordt, zodat de focus langzaam kan verschuiven naar een volgende sector/bedrijf/issue;
- **Bezoek** regelmatig de werkvloer en blijf communiceren met de werknemers, de werkgever en/of de HRM-functionaris;
- **Haal** niet alleen informatie op de werkvloer, maar breng ook zelf: verzorg tussentijdse evaluaties en een slotevaluatie. Zorg voor feedback en leg uit wat er met de inbreng van (kader)leden is gebeurd;
- **Heb** aandacht voor de continuïteit van het proces. Let dus ook op zaken als tijd, geld en communicatie;
- **Stimuleer** ervaringsuitwisselingen tussen (kader)leden, bedrijven, sectorbreed en desnoods over de sectoren heen.

Checklist voor vakbonds(kader)leden:

- **Weet** dat activerend vakbondswerk staat of valt met duidelijke zichtbaarheid en profilering van de leden en kaderleden;
- **Wacht** niet af om te zien wat de bond wel of niet voor je doet, maar doe actief mee, denk mee en durf dat ook te laten zien;
- **Zorg** dat je betrokken bent, gehoord wordt, kunt meedenken bij problemen die spelen en dat je een bijdrage kan leveren aan het oplossen van het probleem.

van bond naar
BEWEGING

**Gewoon Goed
activerend
vakbondsWerk**

